

Обґрунтування
до проєкту постанови НКРЕКП «Про проведення позапланової невіізної
перевірки ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ»

Відповідно до частин першої та другої статті 19 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» НКРЕКП здійснює державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов шляхом проведення, зокрема позапланових невіізних перевірок.

Перевірка проводиться на підставі рішення НКРЕКП.

Відповідно до пункту 4 частини восьмої статті 19 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» підставою для проведення позапланової невіізної перевірки є обґрунтоване звернення фізичної або юридичної особи про порушення суб'єктом господарювання, що провадить діяльність у сфері енергетики чи комунальних послуг, її законних прав та надання документів (копій документів), що підтверджують таке порушення.

До НКРЕКП надійшло звернення ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (далі – НЕК «УКРЕНЕРГО», ОСП) від 03.08.2022 № 01/32589 (вх НКРЕКП від 03.08.2022 №10786/1-22) щодо врегулювання проблемних питань, пов'язаних із виконанням договору про надання послуг із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, укладеного між НЕК «УКРЕНЕРГО» та ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» від 26.06.2019 № 0414-09051/52/01 та проведення позапланової перевірки.

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» № 330-ІХ від 04.12.2019 на законодавчому рівні визначено додаткове джерело покриття частини витрат на виконання спеціальних обов'язків із купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом та (або) за аукціонною ціною з урахуванням надбавки до них, встановленими (визначеними) відповідно до Закону України «Про альтернативні джерела енергії», та доповнено статтю 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» положенням про обов'язок Гарантованого покупця спрямовувати різницю між доходами та витратами, що виникла під час виконання ним спеціальних обов'язків, на забезпечення покриття власних витрат на виконання спеціальних обов'язків із купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом та за аукціонною ціною або інших спеціальних обов'язків.

1. В січні та лютому 2021 року через зменшення ДП «НАЕК «Енергоатом» обсягів продажу електричної енергії, визначених п.7 Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 №483 (далі – Постанова №483), на 553 217,175 МВт*год та на 180 841,947 МВт*год відповідно, необхідні вищевказані обсяги для забезпечення доступною електричною енергією побутових споживачів були придбані ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» на балансуєчому ринку.

Зазначені витрати у складі різниці між доходами та витратами враховані ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» у розрахунку вартості Послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел (далі – Послуга) за січень-лютий 2021 року.

Станом на сьогодні акти приймання-передачі Послуги за вказані періоди січня та лютого 2021 року є непідписаними зі сторони НЕК «УКРЕНЕРГО» у зв'язку із неприйняттям в актах від'ємного значення різниці між доходами і витратами в рамках Положення ПСО, що фактично сформувалось через недопоставлені обсяги електричної енергії.

З метою врегулювання вищевказаних проблемних питань купівлі недопоставлених обсягів електроенергії між ДП «НАЕК «Енергоатом» та ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ», аукціонним комітетом з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами (протокол засідання № 31 від 10-11.02.2022) за участі представників Міненерго України, НКРЕКП, Антимонопольного комітету України, ПАТ «Центренерго», ПрАТ «Укргідроенерго», ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ», ТОВ «Українська енергетична біржа», АТ «ДТЕК Дніпроенерго», ПАТ «Донбасенерго», ДП «НАЕК «Енергоатом», рекомендовано здійснити продаж ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» електричної енергії в обсязі 734 059,122 МВт*год за ціною 150 грн./МВт*год за графіком поставки протягом лютого-березня 2022 року відповідно до Угоди про врегулювання взаємної заборгованості та взаєморозрахунків від 08.02.2022 № 37-150-22-00544, укладеної між ДП «НАЕК «Енергоатом» та ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» (далі – Угода).

В свою чергу, згідно з положеннями Угоди, ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» реалізує придбану електричну енергію для покриття додаткових витрат, понесених у зв'язку з купівлею недопоставлених обсягів під час виконання ПСО для населення у січні-лютому 2021 року в сукупному обсязі 734 059,122 МВт*год.

Враховуючи зазначене, дохід від реалізації придбаних в ДП «НАЕК «Енергоатом» обсягів електричної енергії має бути спрямований на покриття додаткових витрат ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» із придбання електричної енергії на балансуєчому ринку за періоди січня-лютого 2021 року.

Відповідно до наданого ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» до НЕК «УКРЕНЕРГО» скоригованого розрахунку з ВАД різниці між доходами та витратами, що виникла під час виконання Гарантованим покупцем спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів згідно з Постановою № 483, різниця між доходами та витратами Гарантованого покупця у лютому 2022 року складає 663 719 578,42 грн, у тому числі 411 198 458,32 грн за лютий 2022 року та 252 521 120,10 грн за березень 2022 року (пункт 6 Розрахунку вартості послуги у лютому 2022 року).

За інформацією ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ», наданою НЕК «УКРЕНЕРГО» листом від 16.06.2022 № 41/2437, зазначений скоригований розрахунок складений у зв'язку з включенням до розрахунку вартості Послуги за лютий 2022 року залишку різниці між доходами та витратами за березень 2022 року.

Відповідно до листа ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» від 16.06.2022 № 41/2436, за результатом виконання Угоди у березні 2022 року виникла різниця між доходами та витратами у сумі 1 021 026 025, 23 грн.

До розрахунку з ВАД за рахунок різниці між доходами та витратами, що виникла під час виконання гарантованим покупцем спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів згідно з Постановою № 483 (пункт 6 Розрахунку вартості послуги у березні 2022 року) ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» включено різницю між доходами та витратами гарантованого покупця у розмірі 768 504 905,13 грн.

За роз'ясненнями ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ», різниця між доходами та витратами Гарантованого покупця у лютому-березні 2022 року отримана

Гарантованим покупцем після продажу додаткових обсягів електричної енергії ДП «НАЕК «Енергоатом» на виконання Угоди.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на принципі превалювання сутності над формою – операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише з юридичної форми.

У зв'язку з цим, відповідно до звернення НЕК «УКРЕНЕРГО» від 03.08.2022 № 01/32589 (вх НКРЕКП від 03.08.2022 №10786/1-22) включення до вартості Послуги за лютий та березень 2022 року коштів до складу різниці між доходами та витратами ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» є неправомірним та таким, що суперечить положенням Угоди.

НЕК «УКРЕНЕРГО» у своєму зверненні зазначає, що таким чином ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» необхідно забезпечити включення доходів, отриманих в результаті вищезгаданої Угоди, для покриття додаткових витрат ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» на придбання електричної енергії на балансуєчому ринку за періоди січня-лютого 2021 року, так як зазначена різниця не може бути включена до вартості Послуги як різниця між доходами та витратами у лютому-березні 2022 року, виходячи з того, що зазначені доходи ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» отримані саме на виконання Угоди, а не в результаті виконання ПСО із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів.

2. Відповідно до пункту 6 Розрахунку вартості послуги, що є додатком № 1 до актів приймання-передачі наданих Послуг («Розрахунок з ВАД за рахунок різниці між доходами та витратами, що виникла під час виконання Гарантованим покупцем спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 05 червня 2019 року № 483»), різниця між доходами та витратами Гарантованого покупця у квітні 2022 року складає 7,18 грн, у травні 2022 року 9,52 грн та у червні 2022 року 10,32 грн.

За роз'ясненнями ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» наданими НЕК «УКРЕНЕРГО», вищевказані суми в розрахунках з ВАД за рахунок різниці між доходами та витратами виникли як результат сумування погодинних округлень вартості купівлі-продажу, визначеної по кожному виробнику та постачальнику універсальних послуг шляхом множення відповідних обсягів купівлі-продажу на ціну, яка склалась на РДН у цей період постачання.

ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» зазначено, що відповідні обсяги електричної енергії куплені у виробників ДП «НАЕК «Енергоатом» та ПрАТ «Укргідроенерго» та продані постачальникам універсальних послуг на виконання наказу Міністерства енергетики України від 21.03.2022 року № 132 «Про забезпечення купівлі-продажу електричної енергії постачальниками універсальних послуг в особливий період».

При цьому, згідно з листом ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» наданого НЕК «УКРЕНЕРГО» від 02.06.2022 року № 41/2166, зазначені суми включені як різниця між доходами та витратами на виконання пункту 9-1 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про ринок електричної енергії».

Проте, чинна модель ПСО, регламентована Постановою КМУ №483, не передбачає вищевказаного механізму продажу ДП «НАЕК «Енергоатом» та ПрАТ «Укргідроенерго» електричної енергії ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» і подальшого продажу ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» обсягів електричної енергії постачальникам універсальних послуг, та, як наслідок, виникнення будь-якої різниці між доходами та витратами під час виконання ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» ПСО.

Таким чином, відповідно до звернення НЕК «УКРЕНЕРГО» від 03.08.2022 № 01/32589 (вх НКРЕКП від 03.08.2022 №10786/1-22) ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» неправомірно включено доходи у вартість Послуги лютого-березня 2022 року, які отримані в результаті виконання Угоди між ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» та НАЕК «Енергоатом», для покриття додаткових витрат ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» на придбання електричної енергії на балансуєчому ринку за періоди січня-лютого 2021 року.

Відповідно до пункту 1 частини дев'ятої статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) встановлено обов'язок ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» дотримуватися ліцензійних умов під час здійснення функцій гарантованого покупця та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Пунктом 2 частини дев'ятої статті 65 Закону передбачено обов'язок ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» укладати договори, обов'язкові для провадження діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів.

Пунктом 12.3 Порядку купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, затвердженим постановою НКРЕКП від 26.04.2019 № 641 (далі – Порядок) передбачено, що гарантований покупець до 15 числа місяця, наступного за розрахунковим, здійснює розрахунок вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел та направляє ОСП підписані зі своєї сторони два примірники акта приймання-передачі разом з розрахунками, що є додатками до акта приймання-передачі.

Також підпунктом 9 пункту 2.2 Ліцензійних умов зі здійснення функцій гарантованого покупця, затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1466 (далі – Ліцензійні умови зі здійснення функцій гарантованого покупця), встановлено обов'язок укладати договори, обов'язкові для провадження діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів.

Підпунктом 29 пункту 2.2 Ліцензійних умов зі здійснення функцій гарантованого покупця встановлено обов'язок Ліцензіата виконувати свої обов'язки, які визначені в порядку купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом, правилах ринку електричної енергії, правилах ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, інших нормативно-правових документах, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

З огляду на зазначене, відповідно до пункту 4 частини восьмої статті 19 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану», Департамент ліцензійного контролю пропонує прийняти постанову НКРЕКП, на підставі якої провести позапланову неவிізну перевірку в частині питань, необхідність перевірки яких стала підставою для здійснення цих заходів, зокрема:

дотримання ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» (код ЄДРПОУ 43068454) вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та Ліцензійних умов зі здійснення функцій гарантованого покупця, а саме: вимог пунктів 1 та 2 частини дев'ятої статті 65 Закону, пункту 12.3 Порядку, підпунктів 9 та 29 пункту 2.2 Ліцензійних умов зі здійснення функцій гарантованого покупця.

**Директор Департаменту
ліцензійного контролю**

Я. Зеленюк

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

№ _____

Київ

Про проведення позапланової
невійзної перевірки ДП
«ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ»

Відповідно до пункту 4 частини восьмої статті 19 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

Провести позапланову невійзну перевірку ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» (код ЄДРПОУ 43068454) у частині питань, необхідність перевірки яких стала підставою для здійснення цього заходу.

Голова НКРЕКП

К. Ущатовський